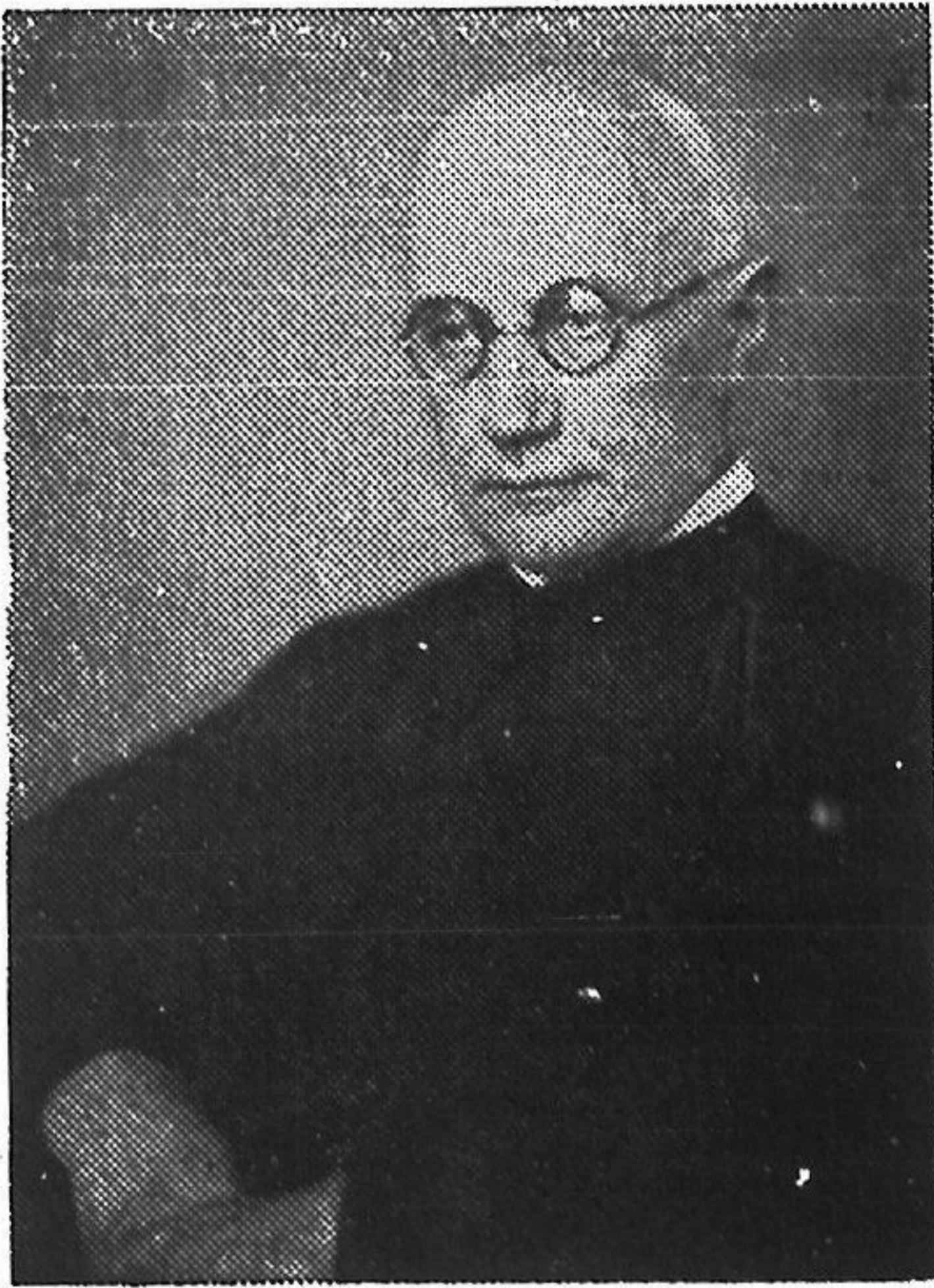

Naši zaslužni svečari:

JANKO BARLÉ

Hrvatski je katolički kler dao našoj domovini velikih i zaslužnih ljudi, koji su znatno utjecali na kulturu, na duhovni i nacionalni razvitak našeg naroda. Kanonik Janko Barlé zauzima među ovima važno mjesto. Danas je navršio 70 godina života, od kojega je veliki dio posvetio napretku hrvatskog naroda. Njegov je rad mnogostran. Kao historičar ima dragocjenih zasluga za hrvatski narod. Iz njegovog je pera protekao bezbroj knjiga, koje osvjetljuju nepoznate stranice našeg hrvatskog života, osobito grada Zagreba. Napisao je prikaze o župama grada Zagreba, te o raznim kapelicama i tako nas upoznao s davnim prošlim danima života našega naroda. Razotkrio je mnoge nepoznate stranice napose zagrebačkoga života na vjerskom kao i na kulturnom polju, društvenom i ekonomskom. Njegovi prikazi otvaraju široke vidike na naš dragi stari Zagreb, koji nosi u svom srcu svaki Zagrebčanin i svaki Hrvat i zato su djela kanonika Barléa svakom draga i kod svih popularna, a njegova ličnost uživa kod gradjana opće simpatije i duboku zahvalnost.

Njegova otkrića davne nam prošlosti pružaju narodu mogućnost upoznavanja svoje divne prošlosti, da na njoj gradi novu snagu sadašnjosti.

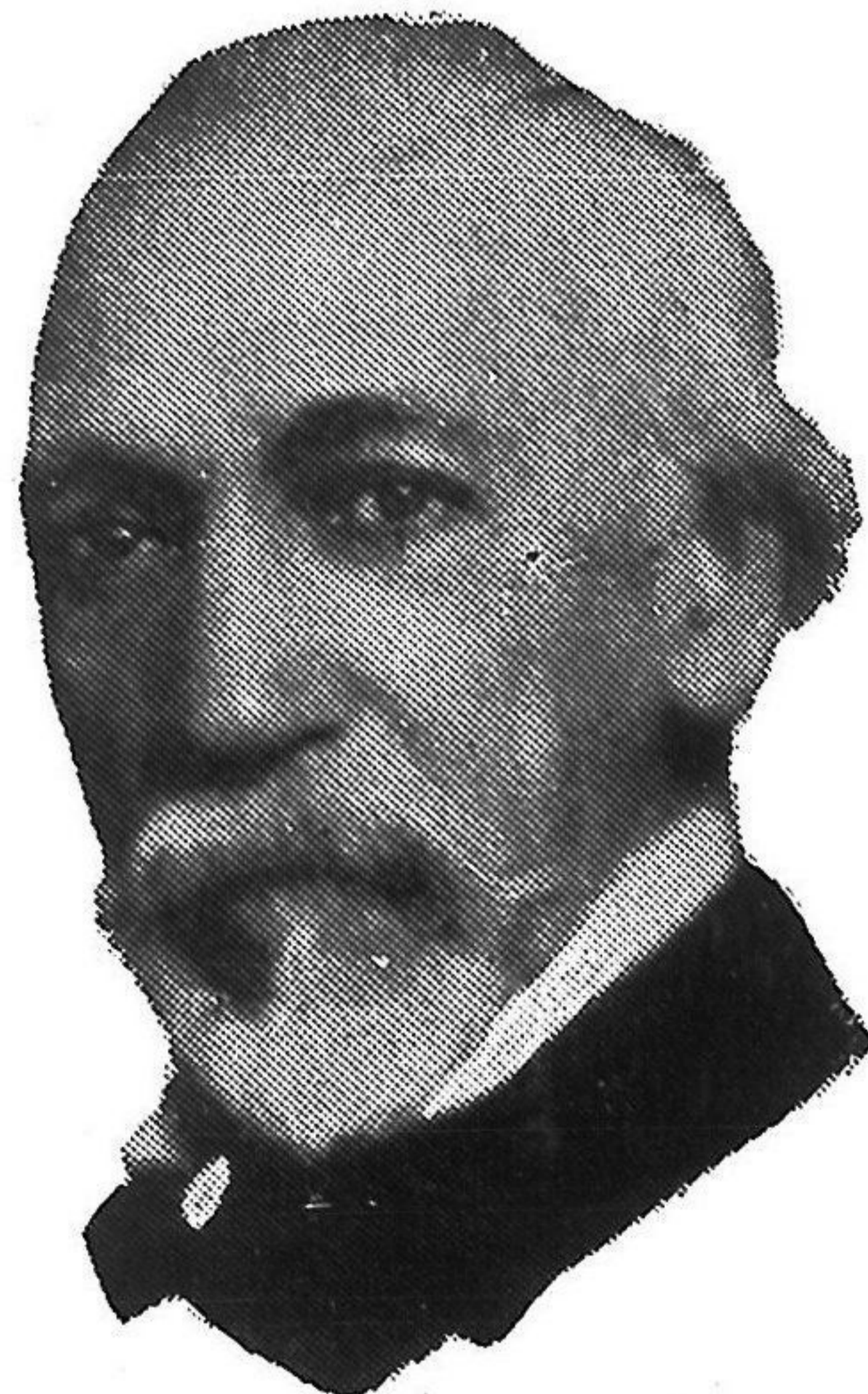
Njegovo je pero međjutim prikazalo i mnoge naše velikane, navlastito biskupe grada Zagreba, koji su djelovali i kao svećenici i kao narodni ljudi, podržavajući i budeći narodnu svijest i djelujući i kulturno i duhovno i moralno, dižući narod. Djelo, koje prikazuje povijest crkve u Remetama i povijest Pavlinskog samostana, živi su dokumenti, koji nam pokazuju, koliko je pavlinski samostan bio zaslužan za raz-

vitak grada Zagreba u svakom smjeru. Osim toga je kanonik Barlé prikazao i život i razvitak župa u Turopolju te sabrao dokaze o znamenitim starinama u crkvama Turopolja.

Kanonik Janko Barlé dao je hrvatskom narodu sabrane hrvatske crkvene pjesme i tako nas upoznao sa najstarijim narodnim crkvenim melodijama, prema tome zadužio narod i na glazbenom polju. Poznat je i njegov dobrotvorni rad. Djelovao je svuda na humanitarnom polju i podupirao svaki pokret koji je nastojao ublažiti bijedu i nevolju. Sirotinja našega grada spominje njegovo ime sa zahvalnošću.

GJURO ARNOLD

Tko ne pozna njegove prekrasne pjesme, koje su deklamirali po svim krajevima odrasli i mladež, pjesme, koje su opajale i oduševljavale kroz dece-

nije sve Hrvate! Silna pojava Gjura Arnolda svakome je imponirala. Oduševljenje, koje su izazvale njegove «pjesme, gdje god su ih krasnoslovili, talasalo se kao more, protiv kojeg se ne može.

Njegov etički idealizam, misaonost i osjećajnost i danas zahvaća svakoga, tko čita njegove pjesme ili ih sluša. Često se njegove pjesme deklamiraju u društvima pa se onda razabire da veliki taj pjesnik i danas zanosi staru generaciju, koja svoj zanos prenosi na mladež.

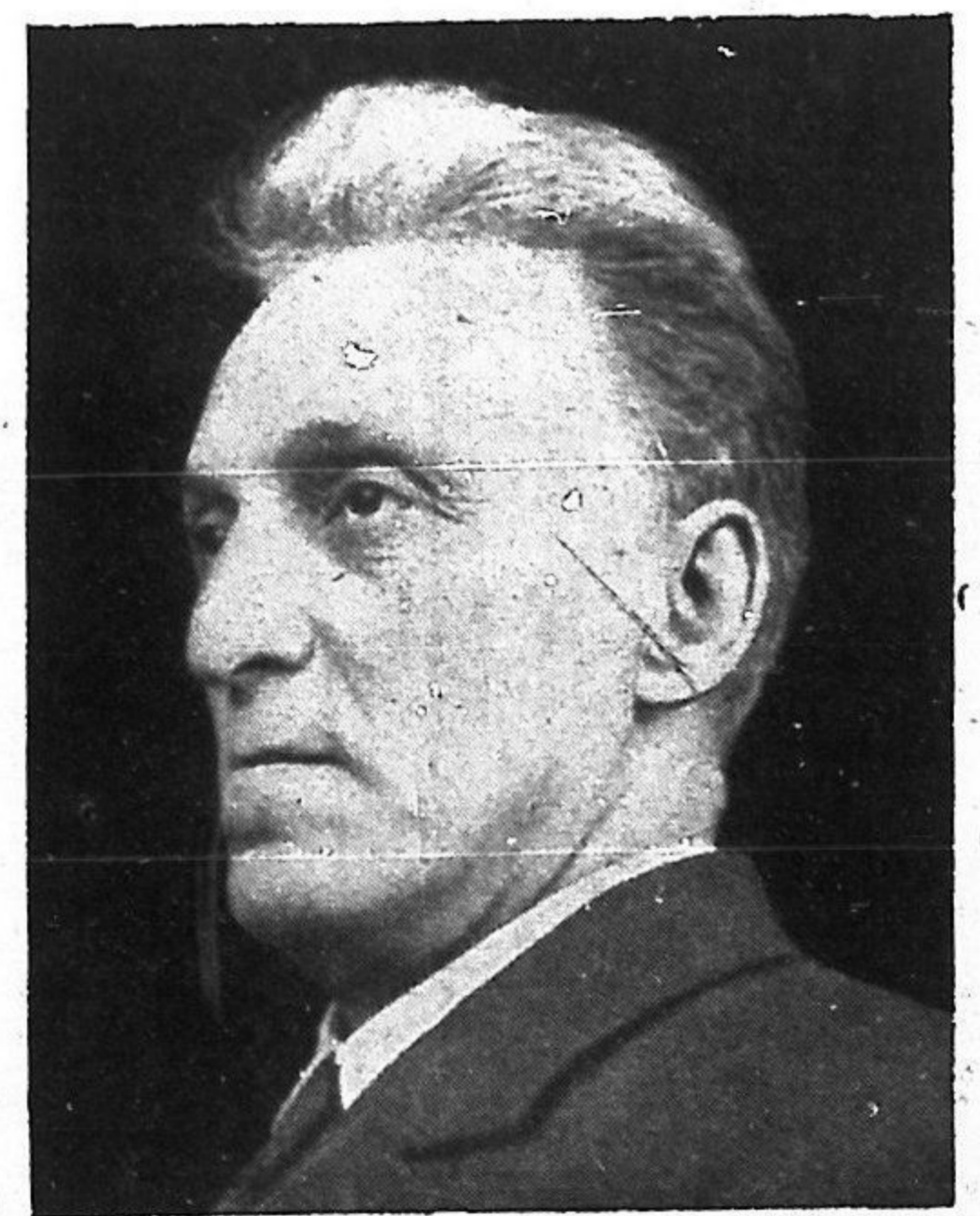
Pjesnikov se djed preselio za francuske revolucije u Hrvatsku, gdje se i oženio, pa je već otac pjesnikov bio oduševljen Hrvat i sudjelovao dva puta u ratu pod banom Jelačićem.

Gjuro Arnold imao je dvadeset i četvero braće i sestara, te je on bio devetnaesto dijete svojih roditelja. Na zagrebačkom sveučilištu bio je prvi

doktor filozofije. Nakon što je služio kao profesor na zagrebačkoj gimnaziji te kao ravnatelj preparandije, imenovan je profesorom teoretske i praktične filozofije na hrvatskom sveučilištu. Njegov je život bio ispunjen mnogim tragedijama koje kao da su se održale u njegovom vazda blijedom licu plemenitih crta. Kao da to lice nije poznavalo smiješak. Živio je uvijek tiho i povučeno, stalno se baveći svojom znanošću. Prvu je pjesmu napisao u devetnaestoj godini života, a štampao ju je August Šenoa u »Vijencu«. »Matica Hrvatska« izdala je više izdanja njegovih pjesama, koje su ljudi čitali sa ushićenjem.

Osim toga radio je dr. Arnold na znanstvenom polju i stvorio više djela psihološkog i filozofskog sadržaja, a bio je i jest pravim članom Akademije. Sjav njegove ličnosti ne će nikada izbliediti. Prigodom 80-godišnjice njegova života održao je sveučilišni docent Dr. Pavao Vuk-Pavlović vrlo zanimivo filozofsko predavanje, a iste godine je izdao odličnu studiju pod naslovom: »Stvaralački lik Gjura Arnolda«. Danas je sjedoglavni pjesnik navršio 85. godišnjicu svog života, koja je proslavljena tiho, povučeno, u krugu svojih najbližih, onako tiho i povučeno, kako je pjesnik vazda živio i stvarao. Ipak u tišinu njegova života dopiru događaji na svim poljima našega života. Sve ga zanima i sve prati, jer on, koji je spjevao divne stihove svojoj hrvatskoj domovini, sačuvao je svome srcu i danas vrelu ljubav prema njoj!

EMILIJE LASZOWSKY

Ravnatelj našeg arhiva i vrlo zaslužni pisac naše historije Emilije Laszowsky, proslavio je 50-godišnjicu književnog historijskog rada.

Dr. Velimir Deželić u prikazu, koji je posvetio svečaru svojedobno prigodom

njegove 25-godišnjice veli, da je Emilije Laszowski u dobi od šest godina bio smatran čudom od djeteta, jer je već onda izvrsno govorio latinski. Ovo znanje latinskoga jezika bilo mu je sjajno sredstvo, da udovolji prirodjenom mu ljubav za prošlost, i od njega učinilo odličnog kopača starina. Već u djačkoj dobi obradivao je historiju svog rodno kraja, grada Brloga na Kupi. To je njegovo prvo djelo pobudilo veliku pažnju i kad je kasnije nastavio obradivati prošlost drugih hrvatskih gradova, zapazili su njegov talenat. Ovaj mu je prokrčio put do zemaljskog arhiva, gdje je ostao do današnjeg dana, najprije kao činovnik, a zatim kao ravnatelj. U tom se razdoblju posvetio sasvim istraživanju hrvatske prošlosti i napisao bezbroj članaka, studija, prikaza i cjelovitih velikih djela, koja su zabilježena na nekoliko stranica Deželićevog prikaza o ličnosti Emilija Laszowskog. Jedno od najvažnijih djela sačinjava »Povijest Turopolja«. U tom se djelu manifestira bujni i burni život turopoljskog kraja i sve njegove davne borbe s tudjincima. Tu se razabire, kako su naši Turopoljci proživjeli ogromnu historiju, zasebnu svoju, kao neka država u državi. Tu se prikazuje do najtanjih tančina osebnost ove stare općine koja je kao takva uživala slobodine plemenite općine, i sve njene borbe s nasiljem Brandenburga, kao i svih dogodjaja u kasnije doba. Laszowski je među inim započeo izdavati »Hrvatske povjesne gradjevine« kao neki album gradova i gradina i samostana iz prastarog doba, sa svim topografskim i historijskim opisima. To djelo imalo je ilustrirati postanak i historiju svih hrvatskih gradova, ali je već prvi svezak donio znatan deficit. Golema je šteta, što zbog toga nije mogao nastaviti s izdavanjem tih povjesnih spomenika, koji bi zapravo morali resiti knjižnice svih Hrvata.

Gospodin Emilije Laszowski osnivač je našeg popularnog društva »Braće Hrvatskog Zmaja«, kojemu je bio dugo godina duhovnim vodjom i koje je društvo mnogo poradilo na očuvanju starih naših povjesnih gradina, kao živi dokumenat naše prošlosti. Tu je osnovao i gradsku knjižnicu i muzej u društvu s Dr. Velimirom Deželićem i mnogim drugim svojim istomišljenicima i prijateljima. Kad se je 1907. pronio glas, da će se srušiti Kamenita vrata, »Braća Hrvatskog Zmaja« povjerila su Emiliju Laszowskom, da učini sve, kako bi se taj vandalizam spriječio. U ono je naime doba uhvatila mjerodavne krugove prava manija rušiti sve starine u našem glavnom gradu. Laszowskomu je uspelo spasiti taj divni stari spomenik nekadanje tvrđave grada Zagreba. To je tim veća zasluga, što je pod staro-

drevnim zidinama »Majka Božja Kamenita« kojoj hodočasti čitav Zagreb i smatra ju zaštitnicom grada.

Nastojanju Laszowskog i njegovih drugova uspelo je postići i to, da se kosti Zrinskog i Frankopana nisu zauvijek izgubile što su austrijski državni tako vruće željeli. Ali i na polju opće dobrotvornosti stekao je zasluga, jer je zajedno s dr. Deželićem osnovao toliko humanitarno »Društvo za spasavanje«. Svakako lijepa biografija rada i zasluga. Sve to pokazuje, koliko je ljubavi i oduševljenja bilo u njegovom srcu za domovinu. Takovom se radu može posvetiti i toliko toga učiniti samo iz ljubavi i zanosa.

Društveni rad naših žena

KONGRES KATOLIČKIH ŽENA U RIMU

U Rimu se je održavao međunarodni kongres katoličkih žena. Prisustvovala su mu i delegatkinje iz Hrvatske, na čelu im gdje Zlata Svoboda i Marija Babić, koje su zastupale organizirane hrvatske katoličke žene zagrebačke nadbiskupije, dok su gdje Anka Blažević, Karmela Gracin i Mirjana Mor zastupale organiziranu hrvatsku katoličku žensku omladinu. Na kongresu je držao govor kardinal Pizzardo, naglasivši, da se Sveti Otac Papa Pio XII. osobito raduje, što su katoličke žene tako ozbiljno shvatile svoj apostolski rad u katoličkoj akciji, te ga provode s velikom ljubavlju i požrtvovnošću. Zatim je održao kratki govor na uspomenu Svetog Oca Pape Pia XI. i prikazao im veliku ličnost novog Pape Pia XII., koji polaže velike nade u red katoličkih žena na obnovi kršćanskog života.

Sveti Otac Papa Pio XII. primio je i učesnice kongresa u audijenciju. Tom prilikom pozdravile su Svetog Oca Papu predstavnice 35 milijuna organiziranih katoličkih žena iz svih kršćanskih zemalja. Sveti otac Papa izrekao je govor, kojim je istaknuo svoju veliku radost što katoličke žene rade na obnovi kršćanskog života, na dobrobit

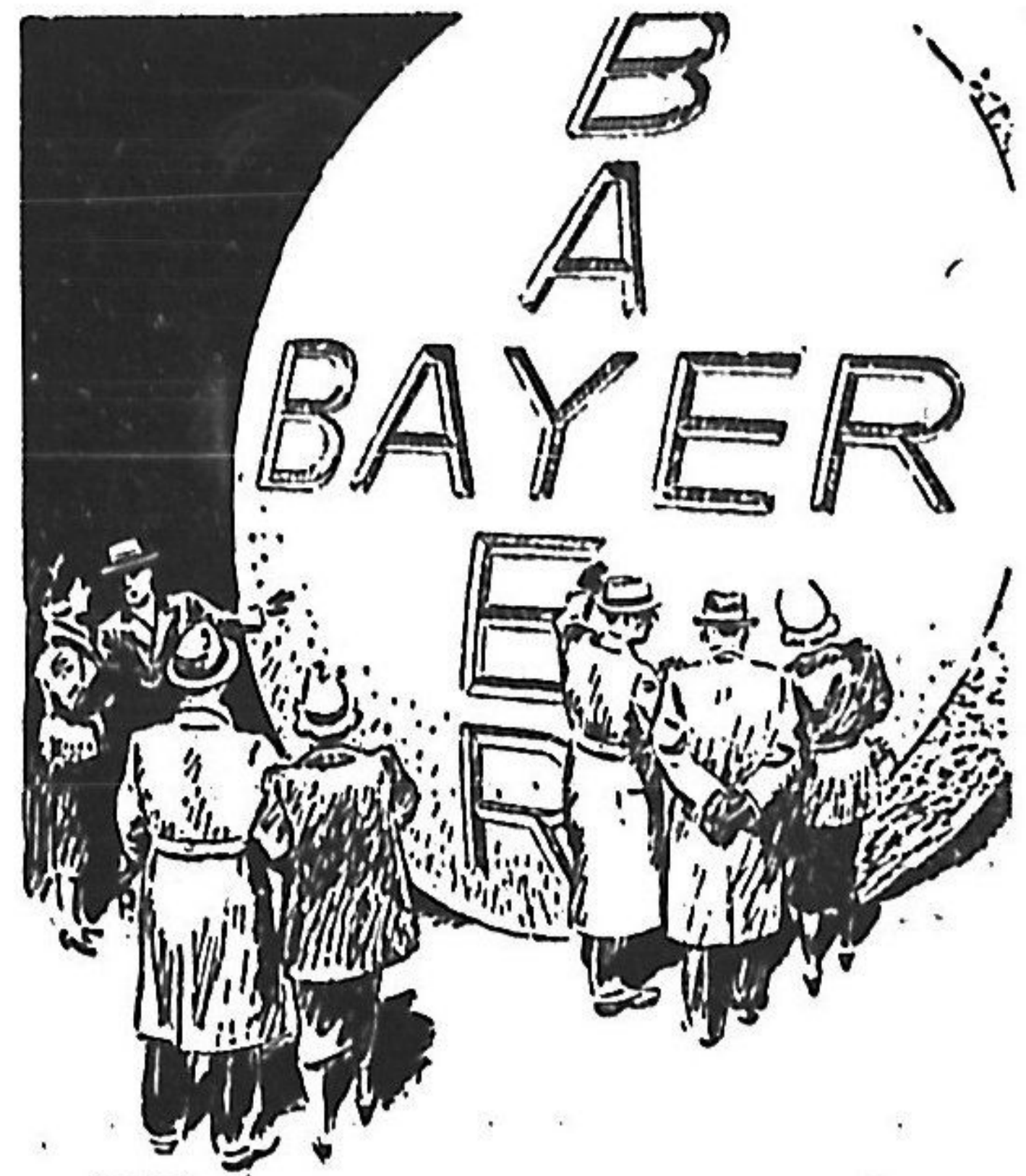
Najveći izbor modnog pribora

**Čarapa, ženskog rublja,
Bluzica i modernih kupaćih
kostima**

Pribor za kitničarke i krojačice
samo kod

Kersting i Prevedar

Pomodna trgovina, Zagreb, Ilica 44
Zgrada domaćinske škole.

Ispitajte dobro

kada kupujete Aspirin, da li je »Bayer«-ov križ na pakovanju i tableti. Bez ovog zaštitnog znaka nema Aspirina.

ASPIRIN

TABLETE

Oglas reg. pod S. brojem 32608 od 8. XI. 1938.

crkve, obitelji i svojih naroda. Napose je naglasio u svom govoru veliku važnost proučavanja i rješavanja socijalnog pitanja, za koje treba i opet da katoličke žene svojom profinjenom dušom, taktom i tihim apostolskim radom učine mnogo dobra na socijalnom polju po načelima nauke za preporod svojih naroda.

U Zagrebu je predsjednica okružja gdje Zlata Svoboda izvijestila potanje o kongresu katoličkih žena u Rimu.

USPJEH NAŠE UMJETNICE U TUDJINI

Engleske novine donose kritike o slikarskoj izložbi, koja je priredjena u Glasgowu, gdje je osobit uspjeh polučila Hrvatica gdje Reska Šandor, suradnica našeg lista. List »The Glasgow Herald« ističe ženu slikara Resku Šandor, čije slike ubraja među najbolje u ovoj izložbi i ističe »Stari Zagreb« s grupom počivajućih seljaka, kao i »sjajno donešeno i dobro osvijetljeno »Proštenje«, te zanimanje i razumijevanje za život i običaje seljaštva svoga rodno kraja«. »The Evening News« naglašuje: »smioni tretman i nježan osjećaj za boju u radovima Reske Šandor, čije su scene iz narodnog života bogate detaljima i bujne u boji. »Majka i dijete« pokazuje upliv Renoira«. —

»The Bulletin« veli: Reska Šandor slika nožićem i na sretan način stvara u svojoj umjetnosti uvijek cjelinu u svim ovim slikama, koje je poslala. Svaka je jedinstvena, gradske scene su harmonične, »Proštenje« spretno zaobljeno svjetlom«.